

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС
РІК ВИДАННЯ 2002
КВІТЕНЬ
Число 4 (76)
КИЇВ 2008

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

З НАМИ БОГ І УКРАЇНА!

ВИСОКА ІСТИНА

Навіть найзатятіший атеїст у свою останню хвилину не може не згадати про ту безсмертну силу, яка є творцем усього живого, яка й найбільше зневірника змушує покликати її у хвилину скрути. А між тим усе починається з Бога, і ця істина супроводжувала найдавших наших предків, котрі ще борсалися у виборі істинної віри. Так було, так є, так буде завжди, бо не можна жити одним днем, як істина можна жити без віри у вічність буття.

Це особливо виярюється щовесни, коли сама земля благовістить про воскресіння сина Божого, коли кожна брунька не наших вербах обіцяє життя листя – як знак безперервності буття.

І коли ти повертаєшся з церкви, несучи перед собою пропахлий вошиною та ладаном, окроплений живою водою жмут вербового гілля, то й стежка під ноги стелиться легше – бо ти поспілкувався з самим Богом, з невідомою всетворчою силою, яка й тебе виплекала й пустила у світ бодай на коротку мить.

А коли покличе тебе Великодна ніч до гурту схильованих одновірців, коли будеш шукати в високому безмежжі яскраву віфлємську зірку, ти нарешті відчущи свою причетність до Бога. І тоді захоchettiся сказати тобі подумки: пошли всім мир і благодать, нехай твоє розшматоване всілякими сатанініськими пристрастями, які нині роздирають наше суспільство, серце буде сильним і невідкупним, відкритим для всіх страждущих і знедолених, бо тільки милістю і всепрощенням відкритим сам Господь! І коли ти зумієш збороти у собі всі облудні пристрасті, відчути, що можеш постраждати за інших, як зробив це син Божий, тоді тебе осяє – навіть крізь чорні непройкні хмари і через тисячоліття – віфлємська зірка. Во-навіть крізь чорні непройкні хмари і через тисячоліття – віфлємська зірка. Во-навіть крізь чорні непройкні хмари і через тисячоліття – віфлємська зірка. Во-навіть крізь чорні непройкні хмари і через тисячоліття – віфлємська зірка.

І тоді ти під церковний передзвін можеш із полегшенням проказати:
- Христос воскрес!
І Великодна ніч озветься до тебе людськими голосами:
- Воістину воскрес!
Воскресаймо ж разом із Ним для добрих справ!

Леонід ГОРЛАЧ

Квітень '86-го

І досі квітень –
Вороном із двору.
І гастівки, з'єднавши голоси,
Шугають, шаленіючи, угору,
Стривожені у пошуках краси.
І досі квітень –
Наче дім без стелі.
У Всесвіті натомлено кружля.
І дихає Чорнобіля пустелью,
Відколи провалилася земля.

Анатолій ШКУЛПА

Карби

СВІТЛО ПАРТИЗАНСЬКОЇ СЛАВИ

Кому із знавців вітчизняної історії не відомо ім'я усталеного і трагічного партизанського командира, Героя Радянського Союзу Івана Михайловича Бовкуна? У грізні роки Великої Вітчизняної війни він організував партизанський загін «За Батьківщину», який діяв у Ніжинських та Носівських лісах. На рахунок месника не один десяток бойових операцій, за які він та його підлеглі командири і рядові були відзначені високими державними нагородами.

АЛЕ у мирний час, коли почалася невидима боротьба між самими вчорашніми воїнами, оббріханий задрісниками І.Бовкун був не лише пошанований, а й ув'язнений на кілька років. Лише ціною неймовірних зусиль чесних співгромадян Іван Михайлович був визволений з катівні, йому було повернуто найвищу нагороду. З тих пір він поселився у Львові, не пориваючи зв'язків із рідним краєм. І ось нещодавно минуло сто років від дня народження легендарного месника. На превеликий жаль, цей ювілей помітили тільки інженери, які запросили на зустріч колишніх бовкунівців доньку свого командира. Тамара Іванівна й повилада гірку правду про те, що в результаті реконструкції площі цього галицького старовинного міста прах месника-муче-

ника було перенесено серед інших усталених людей у якийсь закуток. Навіть ж державці, заклопотані широким різними поточними справами, забули про легендарного героя.

Зате у Ніжині відбулася урочиста зустріч колишніх партизанів з громадою міста. На неї прибули і представники столичного земляцтва – керівник Носівського відділення В.Черненко, І. Рекун та Г.Шкрібель. Вони взяли активну участь у зустрічі, на якій виступили керівник ветеранського об'єднання міста П. Кропивницький, донька І.Бовкуна, відомий ніжинський краєзнавець і дослідник партизанського руху В.Ємельянов, син відважного підпільника Ю.Власович, представники місцевих властей. Думка виступаючих була одностайною – такі люди, як легендарний партизанський

командир І.Бовкун, не підлягають забуттю.

Як виявилось, гість-носівчанин Віктор Черненко теж належить до когорти відважних батьків-месників, які воювали з фашистами разом з іншими бовкунівцями. І добре, що в архіві Віктора Павловича збереглося підтвердження цього: свого часу він сфотографувався із відважними месниками (ліва направо) Героя Радянського Союзу О.І.Шевчуком, Героя Радянського Союзу І.М.Бовкун, В.П.Черненко та колишній командир батальйону М.А.Посоцький.

Наш кор.

Ігор Гордєєв належить до людей, загартованих долею. Народився 4 квітня 1938 року в місті Гордіяні. Уже через два роки родина переїхала жити до Чернігова. Батько був армійським офіцером, тому з початком Другої світової війни пішов на фронт, а родину було евакуйовано до Оренбурзької області.

ГОЛОВНИЙ ПРОЕКТАНТ ЗЕМЛЯЦТВА

В 1944 році після звільнення Києва від фашистських загарбників воєнна повернула до Чернігова. Але їх помешкання було знищено, то й прийшлося шукати притулку в Острозі, де жили мамині батьки. Саме з Острогом пов'язана більша частина життя Ігора Петровича на рідній Чернігівщині. Там минули його дитячі та юнацькі роки життя, там він закохався у рідну Чернігівщину, милуючись природою краю та зачарованою Десною, яка заплала у його душу назавжди. У Острозі закінчив сім класів середньої школи та Острезький будівельний технікум з відзнакою. Після цього поступив до Київського будівельного інституту, який також закінчив з відзнакою. Після цього була робота в Казахстані. Далі його повернення до Остра, але там знайти роботу за фахом не вдалося, а у Києві людини, яка не мала прописки, влаштуватися було нереально. У цей час Ігор Петрович мав вже молодшу дружину і йому треба було кудись приїхати. Той і подався до Кишинівського проектного інституту, який займався розробкою проєктів спорудження будівель динівського профілю. Там Ігор Петрович пропрацював десять років, отримав квартиру і дослужився до головного інженера проєкту. Начебто що ще треба для щастя? Все маємо, гарна квартира та робота, постійний дохід та чудова посада, дружина та двоє дітей. Але всі десять років чогось не вистачало, він почував себе начебто у відраженні. Всього чату тинуло на Україну, а у снах частіше сновалася Чернігівщина із рідним Острогом та чарівною Десною.

«Київпроект» на посаду головного спеціаліста. Далі починається його кар'єрний ріст у цьому підприємстві. Працює начальником технічного відділу управління, заступником головного інженера, головним інженером, з 1991 р. – директором, з 1994 р. – головою правління. Нині – голова наглядової ради, президент Акціонерної компанії «Київпроект». Ігор Петрович дійсний член Академії будівництва України, заслужений будівельник України, лауреат премії Ради Міністрів СРСР. Нагороджений орденами «За заслуги» III ступеня, «За трудові досягнення» IV ступеня. Його підприємство брало участь у проєктуванні Оболони, Троєщини, Осокорків, Позняків, Біличів. Одночасно розробляло Генеральний план міста, забудову в цілому і проєкти детального планування районів. Він керував проєктуваннями роботами з реконструкції Українського дому, Національного флімарію України, відновлення Михайлівського Золотоверхого монастиря та Успенського собору в Києві, ряду транспортних споруд. Разом зі своєю колективною провів велику роботу по проєктуванню реконструкції Хрещатика, майдану Незалежності, Бессарабського кварталу, міжнародного аеропорту «Київ» (Жуляни) та багатьох інших об'єктів столиці. Деякі із значимих робіт, зокрема реконструкція майдану Незалежності, не побачились багатьма юзянами. Це Ігор Петрович визнає і каже, що ці реконструкції проводилися за рахунок інвестиційних коштів, а не державних, які потрібно було зробити. А інвестор, вкладати кошти, нав'язує свої ідеї і вимагає будувати побільше місць для комерційної діяльності, щоб відбити вкладені кошти. Якщо б держа-

ва розробила концепцію, що той же майдан стане головним у місті і надала на це кошти, то він як ідеїно, так і архітектурно міг би бути зовсім іншаким.

Нині його компанія розробляє проєкти транспортних розв'язок, які необхідні Києву якнайшвидше, оскільки столиця потопала у великій кількості транспорту, що призводить до пробок. Серед таких проєктів можна виділити мости, що будуть через Дніпро в районі Русанівських садів, та залізничний вузол, продовження окружної дороги до вулиці Богатирської, транспортні розв'язки на Московській площі тощо. Ущільнення Києва побудованою змарносіть Ігор Петрович та його компанія адекватно і акцентують на тому, що вони можуть привнести до великих підприємств у Києві. Нині практично не вкладаються інвестиції у розвиток інженерних мереж, що призведе до нестачі води, тепла та світла. Діти у будинках стануть і кваліфікація буде перепоширена. Тому з часом Київ очікує проблема переопиення житлового без власного розвитку інженерних комунікацій, транспорту, мереж, вулиць.

Окрім роботи, Ігор Петрович не забуває рідний батьківський край та хату і часто їде додому в Остер провідувати свою маму, який нині 94 роки. Окрім цього, Ігор Гордєєв активно підтримує земляцький рух у Києві. У сімейному житті Ігор Петрович нині щільний. Його дружини Людмила Іллівна, на жаль, вже немає. Але з нею він дав життя та виховав двох дітей: Наталю та Надію, які мають свої сім'ї і подарували йому чудових внуку та онуку.

Леоніда КОВАЛЕНКО

3 РОДИНИ

ВЕЛЕТІВ

Ще вчора його ніжний і добрий голос звучав у затишній офісі нашого земляцтва. Ще вчора незвідні нині сіданни брехали між десятками, а то й сотнями земляків, незримі збирючись біля того столу, за яким сиділи завжди заклопотаний Борис Васильович Іваненко. Сьогодні вже не озиваються телефонні його голосом, ніби теж закурившись. Так, нема нічого вічного на білому світі, але є безперервність людської пам'яті, що фіксує всі добрі і зла вчинки. Так було, так є, так буде вічно.

Борис Іваненко – це неповторна постать в історії української нації. Не будемо соромитися такої високої оцінки, оскільки сам він уже не зможе запроочити нам. Але те, що він встиг зробити, дає нам право на таке судження. На диво щедро наділений талантами – а це, мабуть, і батьків дар педагога від Бога, і мамина душа, виплекана цілим родом самого великого Олександрів Довженка, – Борис Васильович міг би стати видатним поетом, ученим чи лідером держави. Але він надто щедро ділився своїм духовним багатством з іншими, не залишаючи основи для власного кар'єрного зростання.

За плечима у Бориса Іваненка яскравий і неповторний шлях. Народжений у славному Капелі, куди доля перед війною занесла за батьків-педагогів, малолітнім хлопчиком повернувся у рідні краї. Були щасливі дні дитинства у мальовничих Гурбінцях, були проводи батька у діючу армію, а згодом разом з матір'ю повернення через розорені села до Сосниці. Було навчання у школі, Шевченковому столичному університеті. Після того почався трудовий шлях. Молодий талановитий журналіст очолює районну газету в Любечі, організовує обласну молодіжну газету «Комсомолец Чернігівщини», одержує запрошення на роботу до обкому партії, а потому переходить до столиці. У ЦК Компартії його запрошують як талановитого організатора культурного процесу на Україні, у Державному комітеті радіо і телебачення, який він очолював кілька років, як поборника розвитку інформаційного українського поля, а в нелегкі часи формування незалежної України, коли старі структури долалися, мов мільні бублики – як безперечною лідера в архівній справі. І коли прийшла пора мрудрості, Борис Васильович повернувся у рідну столицю колишнього Чернігівського земляцтва, ставши виконавчим директором нашої громадської організації.

Де б він не був, Борис Іваненко випромінював щирість, добро, відданість роботі, він не міг жити інакше, чи то вирішуючи важливі справи, чи перебуваючи у дружньому колі. Його іскрометні жарти, його шпра пісня і слово підтримки гуртованим людям. Він ніколи не прагнув вивертитися над іншими, хоча мав на це моральне право. І в часи, коли багато хто із його авторитетних колег кинувся у каламутне море несподовитості, вибудовуючи власні бізнесові структури, Борис Васильович міг похвалитися до останніх днів кіба що бездоглядно сільською хаткою у далекому під Києва Новому Білкові чл'з денним іржею «Запорожечем». Зате на його рахунок десятки і десятки добрих справ у містах і селах Чернігівщини, які назавжди вписалися у духовну карту природного життя.

Україна втратила великого громадянина. Наше земляцтво втратило світлу душу, якої тепер не вистачає всім нам тисячому колективу. Але вже сьогодні ми можемо говорити, що він належить до родини велетнів духу, що його справимо це дові добу вчаруємося народ.

Він був своїм у нашому редакційному колективі і практично кожен номер газети наснажував його ідеї, теми, не кажучи вже про іскрометні «Вибірники Пегаса», що є справжнім явищем української культури. То його несмертний слід, його замірний слід є в насі творчій події.

Тож він залишається з нами, він працює своїм прикладом для блага Сіверського краю і всієї України.

РАДА ЗЕМЛЯЦТВА КОЛЕКТИВ РЕДАКЦІЇ «ОТЧИЙ ПОРІВ»

Ось уже вкотре Чернігівське земляцтво дивує колег із інших областей України своєю активністю. Відколи воно виконує роль координатора в Раді земляцтва, авторитетні люди з різних регіонів астигли відвідати не один куточок Сіверщини. А це значить, що в неї побільшало щирих прихильників, бо ніщо так не вражає, як побачене власними очима.

І цього разу невтомний Віктор Ткаченко скликає під своєю знамено лідерів земляцького руху. Навіть виїзні засідання Ради земляцтва, аби зекономити час, відбулося прямо на колесах. На ньому вирішено провести земляцьке свято в Києві. Тепер лише від самих громадських об'єднань залежить, яким воно буде, чим запам'ятається киянам та гостям столиці. Нарешті після тривалого чергування в координаційній Раді чернігівці віддають булаву луганцям, на що їхній очільник Михайло Галич тільки зауважив: було б добре, якби це сталося пізніше, бо чернігівці роблять усе на рівні вищих партитур.

“Зовсім інша була б річ якби ми єдиними устами і єдиним серцем трудилися над пробудженням суспільно-національної свідомості України”

И Куліш

БАТУРИНИ І НЕ ТІЛЬКИ

Батурина, від якої здригнулася вся Європа, і цей історичний комплекс буде дивувати гостей. Та поки що, як печально сказала Наталя Реброва, в касі громадського фонду вітер сниться, а де ж державна справа – повертати історичну пам'ять пробудженому незалежності народові, щоб не з'явилися на світ такі хриstopродави, як прилуцький старшина Ніс, котрий провів зарієк через потаємний підземний хід у герої-

ожи. І в чарівному куточку Сіверщини з'явилася оаза культури – вигір видатного земляка Івана Плюща. Це він зумів підняти забути вперелогі і відтворити першій вид помістя, це його клопотанням відновлена хата Кулішів та традиційні для українського села господарчі вбудови, впорядковані могили іменитих людей, а поруч виростає велика деревця Святого Пантелеймона, яку охоче відвідують і мо-

Досить охоче відгукнулися керівники на прохання новоствореного земляцтва – Вінничани у Києві надати їм членство в координаційній Раді. Що ж, демократичний рух шириться, набирає оберті.

А тим часом автобус непомітно долав кілометри, наближаючись до гетьманської столиці Батурина. І якщо тим же Вікторіві Ткаченку чи Василю Устименку ця мандрівка в трагічну й героїчну українську історію не в дивину і не в першину, то вся делегация з нетерпінням ждала живого доторку до священного місця нашої землі. Віддома поетка Ніна Пятюк із Вінничини і громадський діяч волинського походження Валерій Фень, поважний дніпропетровець Дмитро Охорній і вчений Микола Бізділя та Христо Роголев із Закарпаття, представники інших регіонів Сергій Карпенко та Андрій Шинькович, Михайло Дем'янюк і Геннадій Дерев'ячук, Олександр Гриншай і Володимир Романюк, Інна Павленко й Марина Бурмака, Святослав Ванук і Михайло Ган'юк, Богдан Гурбоні і Андрій Синга, Ігор Паровишніков і Катерина Бойко, добрий сподвижник земляцького руху зі столичної держадміністрації Любов Білинда та інші. Всіх їх згуртувало бажання бачити Україну не пошмагану на регіони, як це уявляють собі багато політиків, а єдиною цілісною державою, такою прекрасною своєю природою, історичними пам'ятками і людьми.

обличчя, чому доміни вся пропагандистська робота обертається доволі одного вцілілого в пожежистку будинку генерального судді, який, до того ж, практично зрадив українську визвольну справу? А чи не годилося б нарешті повернути ту дещирю Мазепинських архівів, яку загарбав московський «подковонець», палій і злодій, аби вони знову знайшли своє місце в Батурині? Мовчить проки що офіційна Москва, не реагує на законну вимогу нашого Президента нарешті здійснити акт справедливості. А по батуринській же землі ходили й гетьмани Дем'ян Многогрішний та Іван Самойлович, погноєні царями в Тобольську. А чи не зібратися б громадсько та спробувати відтворити колишній гетьманський палац на тому місці, де археологи продовжують відкопувати шматки поплавлені у вогні смальти, обезглавлені кістки жінок поряд із пощеними

важні очей, комп'ютерною технікою, розкішною кінгартнею. А коли в просторому конференц-залі залучено злагоджений спів хорорового колективу музичної школи, яким керує понад 20 років заслужений діяч мистецтв України Сергій Голуб, гості забули навіть про те, що давно треба б пообідати. Воно й не дивно, недарма колектив має за свою білну як 60-літню історію десятки найвищих нагород, його тепло зустрічали і в престижних залах Києва, і в Володимирському соборі, де дитячі голоси звучали по особливному, виконуючи духовну музику. А солістка Олександра Шелесельова має вже не одне лауреатське звання за академічний спів. А Яна Грек володіє таким чудовим естрадним голосом, що не поступиться багатьом так званним розкрученим зіркам.

ВІДКОЛИ я був востане на багатуриносх кручах, центр дерев'яного селища помітно змінився. Будиночок Кочубея аж світиться свіжою штукатуркою, через вигон до нього пролягла доріжка, викладена на керамічному плитковому, молодий ібхунений сад чекає на справжнє тепло, щоб прослаюувати життя першим листочками. І генеральний директор Національного заповідника «Гетьманська столиця» Наталя Реброва теж ніби помолоділа ще дужче від уже зробленого, тому й радо зустрічала поважну делегацию.

А в чепурному будиночку, тісно облаштованому та обіллєному експонатами, знахідками археологів, гості потрапляють до рук заступника генерального директора Любові Ківишко. Вона приємно оповідає про давні події нашої трагічної історії, про нещасливе кохання старого гетьмана Івана Мазепи та доньки Кочубея Мотрони, про знищення 14 тисяч батуринців стрільцями бісунатового Меншикова. Все то так, але мене печуть недержі родуми про відстані несправедливості. Чому після погрому північних сусідів Батурині так і не спробімія відтворити своє європейське

ділми? Тоді б було де розмістити і багатушчу експозицію про наше славетне козацтво, а не тіснитися в скромному будиночку другої особи в усій тодішній Лівобережній Україні, який не годиться в підметки особнякам новачасних скороспечених багатіїв.

А згодом перед очима гостей несе подівано постав пишний класичний палац гетьмана Кирила Розумовського – як нездійсненна мрія про повернення України її законних прав. Він ще реставрується, ще груане в весняному багні і смітці, але віритися, що восени, коли виповниться 300 років трагедії

лодожони Борзничинини, і мандрівники, і школярі з студентами.

— Роботи по впорядкуванню музею не припиняються, — задоволено констатує його директор Юрій Блоха. — Он нова огорожа з'явилася, сад посаджений, он ласіка стоїть. А для того, щоб кинути та хату соломою окрити, Іван Степанович знайшов майстрів аж на Західній Україні.

Колектив музею — це всього дванадцять ентузіастів, на плечі яких покладені всі клопоти по нагляду за комплексом. Люди місцеві, вони добре знають ціну історії, а тому й ставляться до неї як до власної долі. Он і бронзові постаті П.Куліша та Ганни Барвінок проводжають гостей, ніби запрошують присісти на товсту колоду та й побалакати про сучасне життя-буття...

Але дорога вже петляє на Ніжин. Там на солітану делегацию чекає заключна програма, а це ознайомлення з модерним технопарком Василя Сидорова та його колекта. Наша газета вже розповідала про подвійницьку ідею цього сучасного бізнесмена, який є ніби підтвердженням того, що і в Україні починають з'являтися і патріоти, котрі дбають про духовність, без якої годі увійти шасливу багату державу. Більшість гостей були справді вражені тонкою естетикою інтер'єру невеличкого готельного комплексу, яких треба пошукати навіть у столиці, а цікавістю знайомилися із скануючими приладами для ліку-

Після закінчення невеличкою концертну хтось із гостей сказав: — Оце вам і один із напрямків роботи майбутнього технопарку. А якщо ще організувати якіксь всеукраїнський конкурс для дітей, якшо показати їм це чудове приміщення — не варто агітувати за європейську культуру інолемними зразками.

ТАКОЖ позиції дотримується й команда Василя Сидорова, надто ж її мотор Сергій Родін, котрий аж силе різними дієтми. Що ж, у пошуках народжується істина. Вона народжується на новому витку історії і поки що пілієрета великими сподіваннями.

Як сказала Ніна Пятюк, те, що вони побачили в Ніжині, наповнює серця вірою в незнищенність українського народу.

Справді, того дня гості з усіх регіонів України пересвідчилися ще раз в чарівності нашого краю, перегорнувши три часові пласти, аж мудру книгу життя. Вона ідана того, щоб писати її далі гострими умами, роботящими руками.

Леонід ГОРЛАЧ

Фото
Василя
УСТИМЕНКА

26 березня 2008 року минуло 175 років з дня народження видатного українського вченого у галузі кримінального права, юриста-правника, автора численних праць з кримінального права, історії права та судоустрою в Україні Олександра Федоровича Кістяківського.

РОДИНА

Народився О. Ф. Кістяківський в селі Городище Менського району. Його дід, Омелян Васильович, був кріпаком петербурзького сенатора, героя штурму Ізмаїла Іллі Андрійовича Безбородька і одночасно – керуючим родовим маєтком графа в містечку Стольному, за три кілометри від Городища, а батько – священиком Городищенської церкви.

КІСТЯКІВСЬКИХ

У 1808 році І. А. Безбородько, навідавшись до Стольного, дав "вільну" кільком хазяйновитим кріпакам, у числі яких був і керуючий його маєтком. Того ж таки 1808 року Кістяківські купили місце в Стольному на Зубрівській вулиці і побудували будинок на чотирі кімнати. 1810 року Омелян Васильович помер, залишивши двохрічного сина Федора на виховання дружині. Певний час вони жили в Стольному. А після того, як Федір, закінчивши Чернігівську духовну семінарію, одружився на доньці священника з Городища Ярині Яемницькій і тесть передав язвці свою парафію – тамтешню Миколаївську церкву, переїхали до Городища. Молода сім'я завела господарство, садок, згодом придбали млин і пасіку. Народили дітей. У своїй хаті влаштували школу для селянських дітей, у якій отець Федір безплатно навчав грамоти та закону Божого. Тут же навчався і його дити.

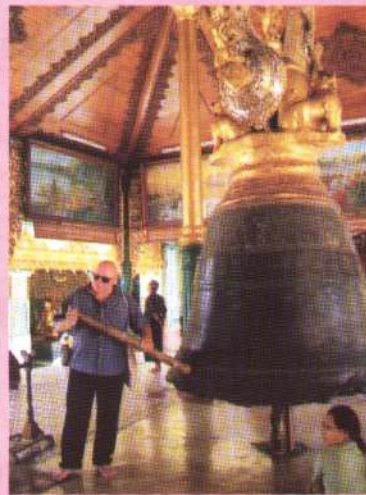
Родина Кістяківських – це численна пледа талановитих учених в різних галузях знань. Олександр Федорович – піонер української правової науки, юристом був також його брат Павло. Брат Микола Кістяківський продовжив батькову лінію і працював священиком. Федір і Василь – пішли в медицину. Василь Кістяківський захистив докторську дисертацію, практикував і був викладачем Київського університету Святого Володимира, потім – професором Гейдельберзького та Страсбурзького університетів. Сам О. Ф. Кістяківський поступив на юридичний факультет Київського університету Святого Володимира 1853 року. По його закінченні кілька років перебував на службі в державних установах Санкт-Петербурга. А після того, як 1863 року склав екзамен на кандидата права, знову повернувся до Києва. І почав викладати в університеті Святого Володимира. Тут 1867 року захистив магістерську дисертацію "Дослідження смертної кари", яка є достатньо актуальною і на сьогодні. Далі були докторська дисертація, професорська "мантія". Згодом його обирають почесним членом Санкт-Петербурзького й Московського університетів, Московського юридичного товариства, дійсним членом товариства любителів природознавства, антропології і етнографії при Московському університеті, членом-кореспондентом відділу Імператорського Російського географічного товариства. Поряд з професійною, О. Ф. Кістяківський займається громадською діяльністю, яка часто ставала для нього причиною неприємностей по службі. Він стає активним членом "Старої громади" та історичного товариства Нестора-літописця. Батько сходиться з багатьма відомими громадськими діячами. Зокрема – О. Рєвєв, П. Чубинський, В. Антоновичем. З останнім двома О. Ф. Кістяківський мав таку родину зв'язок: його дружина Олександра (Лєся) була рідною сестрою дружини В. Антоновича та двоюрідною сестрою П. Чубинського. Крім того, В. Антонович був хрещеним батьком його другого сина Богдана, в майбутньому – видатного правника-соціолога і філософа права, дійсного члена ВУАН, професора Київського університету, що підписував свої наукові статті псевдонімом "Українець". А старший син Володимир – видатний фізико-хімік, засновник сучасної вітчизняної електродіагностики, засновник та один з перших академіків Української академії наук, дійсний член ВУАН та АН СРСР, професор Ленінградського політехнічного інституту, син Ігор – правник-цивіліст і державний діяч, міністр внутрішніх справ України за Павла Скоропадського; син Олій – вчений-юрист, племянник Наталія Павлівна Кістяківська – української літературознавиці, позаштатний співробітник Комісії українського письменства ВУАН; внук Юрій Богданович – видатний фізико-хімік, член Американської Національної АН, професор Гарвардського університету, член Американського комітету національної оборони (1944 – 1945), керівник від-

ділу вибухових речовин атомних лабораторій в Лос-Аламосі та дорадник американського президента Ейзенхауера у справах науки і технологій, його дослідження і відкриття в галузях кінетики реакцій у газовій фазі, структури поліатомних молекул, термодинаміки органічних сполук, особливостей детонаційних хвиль стали негативним фундаментом світової науки; внук Олександр Богданович – доктор біології, професор Київського університету імені Т. Г. Шевченка (у Києві живе дружина Олександра Богдановича – Ірина та правнучка Василі Федоровича – Тетяна).

Перебуваючи у колі відомих діячів української історії та культури, О. Ф. Кістяківський сформував у собі стійкий світогляд з твердими переконаннями, що ґрунтувалися на засадах національної свідомості та гуманістично-філософських вчень. На його думку, український вчений, інтелектуал на ту пору природно не міг бути не націоналістом, якщо вважав себе українцем. О. Ф. Кістяківський активно прилучився до складання Програми вивчення народних юридичних звичаїв. Він також залишив чималі спадкові дослідження народної свідомості. Зокрема, цікавою є його праця "До питання про цезуру звичаїв у народі". Але найціннішою і найвідомішою з-поміж цих праць є збірник, систематизований і аперте виданий ним у 1879 році збірник законів і правил судового устрою під загальною назвою "Права, за якими судиться малоросійський народ": тих законів і правил, які були чинними у першій половині ХІХ ст. стоїть на Лівобережній Україні і які він є видатною пам'яткою української культури. Усталеність власних поглядів О. Ф. Кістяківський легитимізує і своїм дітям, які вчилися у другій київській гімназії.

За Радянської влади на родину Кістяківських було накинута тінь забуття та замовчування. Навіть місце народження вказано в УРЕ, УРЕС та інших радянських довідкових джерелах зазначено з грубою помилкою, що довгий час завважало пошануванню його на малій батьківщині. Поминуло майже сімнадцять років, як ми живемо в незалежній українській державі. Але, на жаль, досі немає належного пошанування цій могутній талантами українській родині. У 1919 році Українська Академія наук заснувала премію імені Олександра Федоровича Кістяківського на відзначення наукових праць із значаєвого права та діючого законодавства. Чому б її не відродити? Немає в Києві й вулиці його імені. Хоч по вулиці Горького, 14-б її стоїть старовинний будинок, у якому свого часу мешкала сім'я О. Кістяківського, та на ньому немає меморіальної дошки. Свого часу товариство "Чернігівське земляцтво" порушувало питання про встановлення її, але КМДА немає діла до того. Є в могола О. Ф. Кістяківського на старих ділянках Байкового кладовища. А в селі Городище на Чернігівщині догніває під старими старовинніми козацька церква, у якій свого часу 23 роки служив батько О. Ф. Кістяківського. П'ять років тому городищенці відшукали могилу його батьків і встановили на них хрестів. Тоді ж до 170-річчя з дня народження вченого старшинами товариства "Чернігівське земляцтво", Менської районної ради та деканату юридичного факультету Київського Національного університету імені Т. Г. Шевченка в стінах університету був організований "Круглий стіл", на якому виступило чимало вчених та аспірантів з ґрунтовними доповідями. Київська професура на чолі з деканом побувала і в Городищі, зустрілася з учнями місцевої школи. Планів було багато. Але поминуло ще п'ять років, а урештеш нема. То коли ж ми належно пошануємо цю унікальну українську родину? Хіба це не є справою національної гідності?

Микола ТКАЧ

Наші у світі

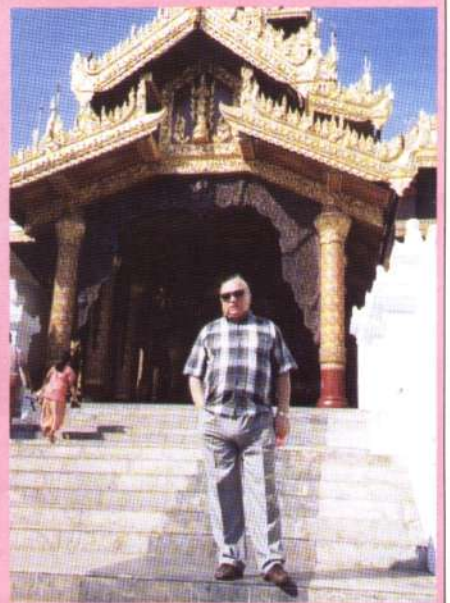
ПІД БІРМАНСЬКИМ СОНЦЕМ

В'ячеслав Малишенко, який доля удвоєно багатьох років закидав в різні куточки світу. Що ж, утверджуючи інтереси Української держави у сфері економіки, можна час від часу відірватися від своєї малой батьківщини.

Його завжди цікаво послухати, коли він розповідає про такі екзотичні дивовижі, які навіть і в сні не побачиш. Ось і останній тривалий візит до далекій Бірми, про яку пересічні українці знають хіба що із телевізійних сюжетів.

Загублена у субтропіках по сусідству з Індією, Сінгапуром та Малайзією, ця країна тривалий час була англійською колонією. Але відколи здобула державну незалежність, її майже 50-мільйонне населення відчуло, що таке бути рівними серед рівних. Оскільки Україна шукає гідних партнерів, і цього разу наш земляк разом із колегами тривалий час налагоджував у далекій країні ділові стосунки.

Але як було В'ячеславу Малишенку, великому мандрівникові, не відвести душу серед дивовижних витворів природи і людських рук? Тож на підтвердження цього і подіємо нашу фотографію.

ПРИСЛУХАЮСЬ ДО ГОЛОСУ РІДНИХ ПРИЛУК

Нещодавно почесними громадянами міста стали земляки-бізнесмени Юрій Коптев з Москви та Валерій Дубіль з Києва, які порекомендували проблематику перспектив розвитку рідного міста, проявляють потяг до місцевості. Сьогодні слово про одного з них — Юрія Коптева, котрий хоче, аби його Прилуки, де він народився і виріс, де живе мати й інші родичі, трудяться друзі й ровесники, перетворилися на привабливе європейське місто — з оригінальною архітектурою і надсучасною інфраструктурою. Щоб древнє місто над Удаєм стало ще красивішим, затислим і зручним для життя.

Нині жоден гість, якщо доля закинула його в Прилуки, не знехтує можливістю прогулятися центром міста, аби побувати біля нового пам'ятника, який прикрашає паркову зону навпроти міськвиконкому. Адже тепер і малюки знають, що це пам'ятник Тарасу Шевченку. А сивочолі ветерани схвально кивають головами: ти бач, такі впапували пам'ять про народного генія, який не раз бував у Прилуках і добре про них відгукувався. Ще з початку минулого століття прилуцька громада мріяла про це, час від часу палко і подовгу судила-радила-балакала і майже два десятки років уже реально збирала кошти на пам'ятник, та все жось не доходило до діла. І тому прилучани вчепили людину, на чій кошти було, нарешті, споруджено цей довгожданий, величний і художньо значимий монумент. Нездарма такий ажіотаж піднявся навколо присвоєння Юрію Коптеву звання почесного громадянина міста Прилуки. І такі, незважаючи на спротив декількох депутатів від бізнесу, ініціатива тисяч і тисяч прилучан була реалізована.

Зараз завдяки прилуцькому меценату з Москви ремонтується приміщення краєзнавчого музею, який також має бути візитною картою міста, центром виховання історичної пам'яті нових поколінь. Плянує він профінаНСувати зведення пам'ятника знайомо вашому землякові, актору театру і кіно Миколі Яковченку біля міського Будинку культури, а водночас і нову реконструкцію Театральної площі.

Зрозумів із багатьма людьми пересвідчуєшся, що Юрій Коптев «залізнився справжнім патріотом Прилуцьчини», він «дбає про свій рідний край», «приділяє велику увагу соціально-економічному та культурно-містечковому розвитку нашого міста і району як єдиного мегакомплексу, «водас приклад для молодшого покоління», передусім для бізнесового середовища...»

... Коли він навчався в Прилуцькій школі №1, відвідував музичну школу по класу баяна і домри та художню студію при Будинку піонерів. Все було розплановано. А у вільний час, як і сотні ровесників, куцався в Удаї чи бігав на фільми в кінотеатр імені М.Горького — добре, що там було кілька залів, часто відвідував краєзнавчий музей. «Ще зараз діти роз'їжджаються хто куди, й улітку Прилуки стають пустою. А раніше, — пригадує Юрій Вікторович, — на канікули, у відпустку всі з'їжджалися «домом», було цікаво...». Спогади про минуле гріють душу, захоплюють до діл.

«Прилуки дали мені пугівку в життя, тепер я хочу повернути їй

борг», — говорить меценат. Так, саме завдяк чверть століття тому він підправив на ударну комсомольську будову в Комсомольськ-на-Амури. Працював спершу на будинку в легендарному місті, яким сніло не одне покоління хлонців. Одержав там серйозний трудовий, фізичний і моральний гарт. Згодом був висунений до комсомольських органів Хабаровського краю, а в середині вісімдесятих переведений у Москву.

Столичне життя починав практично з нуля. Та швидко освоївся і в ден'яности завдяки набутій у

«Вороб'єв-ні горы», будинки в Сокольниках, на Покрольському бульварі, на вулиці Мосфильмівській, побудовані компанією «ДОН-Строй».

Але те, що зроблено і робить-

комсомолі запозятливості, природженій розповятливості, гострому відчуттю реалій і тонкій передбачливості успішно дебютував у виставковому бізнесі, який поєднав зі справою життя — будівницт-

вом. Нині справжньою окрасою Москви є зведені під егідою прилучанина житлові комплекси «Алые паруса» на березі Москви-ріки, «Седьмое небо» біля Останкінського ставу, «Измайловский» поряд із знаменитим парком, «Новая Остроженка». А споруджений у позаминулому році «Триумф-Палас» висотою понад 264 метри — об'єкт гордості всіх росіян: він потрапив до Книги рекордів Гіннеса як найвищий житловий будинок Європи. Вражають житловий квартал

обов'язково приїздив, аби побачитися з рідними, зустрітися з друзями, ровесниками, пройтися стежками дитинства.

Та не лише для цього так часто навідується до міста свого дитинства Юрій Вікторович. Він належить до тих людей, які люблять рідну землю, як колінь казали, до глибини своєї кишені, а тому прагне залишити свій добрий слід на ній. Скажімо, минулий рік став для нього роком благодійництва. Якось приїхав і побачив на вулицях міста обшарпані машини «швидкої допомоги». А в нього ж у місті живе старенька мати, до якої теж, можливо, доведеться навідатися медиком, а в міському бюджеті на поповнення автопарку куцї копійки. І незабаром місто отримало чотири сучасні карети медичної допомоги, придані на його кошти. За матеріальної підтримки Ю.Коптева побачили світ книги Олексія Савона «Удай тихолінний», Дмитра Шкоропада та Олексія Савона «Прилуччина. Ен-

циклопедичний довідник». А ще ж у планах благодійника фінансування медичного обладнання для Центральної міської лікарні та ремонт її реанімаційного відділення і забезпечення його сучасним устаткуванням. Життя вокаже, яким іще добром відгукується душа нашого земляка, котрий розуміє, що тільки добрими справами людина може залишитися у пам'яті рідного народу, власним прикладом сподвинути інших людей на подібні вчинки.

ЩОПРАВДА, останнім часом прилучани тільки й діла — сходити у вихідні до Старий базар, зустрітися з кимось і ... шанітись. І в робочий день, як не дивно, місто повне безтурботних людей. На думку Коптева, їх треба зайняти. Треба зробити так, щоб лікарі не підробляли десь на будовах, освітяни не підторговували на ринках. Всі мають зайняти своїм ділом. Потрібно зробити, щоб усі прилучани працювали, як мовитися, зрощували життя, аби вона не засохла...

«Я не розумію, чому люди не бачать, що треба створювати робочі місця?.. — дивується Юрій Вікторович і ділиться планами:

— Я серйозно буду займатися бізнесом у Києві й звідти підтримуватиму Прилуки. Тут я бачу 30-поверхових змарочовіс. Гарні, своєрідні 3-4-поверхові будиночки — ось найкраща для нашого міста архітектура. Київську вкрай треба забудувати красивими будівлями. І інші вулиці потребують оновлення. До речі, найбільшним часом будуть зведені два будинки по 125 квартир...»

Віктор
КРИВОРУЧКО
Фото з архіву
газети
«В двох
словах».

БАТЮК І БАТЮКІВЦІ

Німецька окупація Ніжина почалася 13 вересня 1941 р. Провали перших двох підпільних груп у Ніжині, здавалося, поставили крапку в подальшому розгортанні руху опору нацистам у місті, але в цей критичний момент на авансцену боротьби виходить Яків Петрович Батюк зі своїми товаришами. Звідки він з'явився, що визначало його вчинки, чому йому безмежно вірили товариші по боротьбі, які прийняли смерть зі своїм керівником восени 1943 року?

ушення про те, що в місті діє підпілля і тому був розроблений план проникнення агента до нього. З цією метою до Ніжина був направлений Олександр Емануїлов перевернений ніжинця в справі ще в Дарницькому коштаборі.

Вранці 19 червня 1943 р. почався розгром підпільної організації Якова Батюка. Сам він міг уникнути арешту, вчасно попереджений Тищенко, але все-таки послав сестру Женю до себе додому, аби забрати важливі документи підпілля. Але там на Преображенській її вже чекали... Саюю остаточно ніч на волі Яків проводить в будинку підпільника Мити, який і остаточно мить-таким пропонує йому сховатися в лісі. Батюк рішуче відмовляється, вирішивши розділити шлях на голубку зі своїми товаришами. Арешту уникнули лише ті батюківці, яких особисто не знав Емануїлов, а також ті, хто встиг тікати з міста.

Гестапівці застосували проти арештованих підпільників страшні тортури, вимагаючи від них інформацію про партизанів. Але вони на допитах мовчали.

Вранці 7 вересня 1943 р. батюківці разом зі своїм керівником були розстріляні командою ГФЦ-708 польової жандармерії. Через тиждень Радянська армія звільнила місто від нацистів і відразу ж була створена спеціальна комісія для перепоховання полеглих героїв. До складу комісії входили і Микола Шуст, якому потім доводилося вярватися за в'язниці і остаточно мити. Наступного дня їх перепоховали на центральному міському кладовищі. У ті страшні дні життя прощання з полеглими героями ні в кого й на гаді не було, що відтепер починається більш ніж двадцятирічний період замовчування подвигу молодих патріотів.

Непогодилися почалися відразу ж після 1943 р. Незважаючи на те, що діяльність Ніжинського підпілля була відкрита у всіх партійних звітах, НКВС провело власне розслідування, мету якого відразу ж вичерпав підліт від німецького розстрілу батюківці — всілякі економпроемування діяльності підпільної групи. Приводом для цього служило «куркульське» походження Батюків, якому дискусують і ідеологічний штампам антиокупаційної боротьби.

Замість Зірки Героя Радянського Союзу (представлений посмертно 23 серпня 1945 р.) Яків Батюк і смертю його товаришів по боротьбі нагороджуються медалями «Партизан Великої Вітчизняної війни». Особито по нагороду отримав тільки Микола Шуст, решта були нагороджені різними знаками. Інших учасників підпілля величє вказали не існувало.

Настав 1961 р. і в Ніжині з'явився московський письменник Штаров. Письменник сумнівно обійшов усіх колишніх батюківців, зібравши потрібний матеріал і лише після цього з'явився в міському комітеті партії, де несповна админувалася, дізнавшись про мету візиту московського гостя до Ніжина.

Реакцією місцевих партійних функціонерів на шішт посланих Федорова було зібрання з цього приводу засідання партійного бюро, на яке були запрошені колишні ніжинські підпільники. Потрапив туди і Микола Шуст, на якого поглядає зліва запитав, сенс яких зводиться до одного: чому він залишився живий, коли решту розстріляли? Наткавди, зрозуміло, на зрідку. Образливо не було чути не тільки колишньому батюківцеві, але і солдатів, що прийшли зі фронту кавалером ордена Слани III ступеня. Не міг він тоді в 1961 р. розповісти правду про своє звільнення в 1943 р. А було так:

Колі Микола Шуст, виказаний Емануїловим, був арештований його друзями кинувся за допомогою до Ролі Неб. Вона була нікимо і до війни працювала з дружиною Шуста в одній школі. Після окупації Ніжина Роза Цеб стала фольклорщицею, а брат — офіцером гестапо. З ним і зустрілася убога формою дружини арештованого підпільника, благодійним ділом чоловікові і апелюючи до довшої дружби з його сім'єю. Гестапівці мовчки вислухав, а потім дізнавшись, що жінці нічим заплатити, мовчки пішов геть. Здалося, заперла останні надії, але заради сестри німець вирішив допомогти. Одним словом, на наступній очній ставі Емануїлов не «виправ» Микола Шуста, а вже за годину останній знамудж мчав додому, де зібравши своїх рідних, миттю зник із міста. Тямлячи свого звільнення Микола Шуст беріє аж до 1987 р., маючи на те підстави.

У 1963 р. Євген Штаров випускає книгу «Подвиг во тьме», в якій майже повністю опісуються подвиг Якова Батюка і його товаришів. Книга відразу ж дала певні позитивні результати — за два роки Якову Петровичу було присвоєно звання Героя Радянського Союзу (а друге, і також посмертно).

Швидко йде час. Але попри будь-які політичні пооди Україна не забуває своїх героїв, тих, хто слав свої волі за її свободу і право на самостійне визначення власної долі, долі власного народу і власної держави.

Віктор СЕМЕЛЬЯНОВ

Вона живе великим, цікавим життям, повним праці, натхнення, зустрічей з цікавими людьми. Є щасливим очевидцем видатних подій, що відбувалися в Україні, Росії. Вона сповна пізнає щастя жити і творити. Глядачі настільки звикають з образом улюблених артистів, що часом не помічають, як ті змінюються з ролями і з роками.

Еліна Бистрицька. Найкрасивіша актриса радянського кіно, символ покоління. Вона і нині, у свої 80 років, засліплює своєю випукатою, невідомою красою, залишається енергійною, душевною, привабливою, чарівною не менше, ніж у її двадцять років, коли була козачкою Актрисою із «Тихого Дону». Ця роль принесла їй світову славу, зробила її легендою.

Народилася вона 4 квітня 1928 року у Києві в родині військового лікаря. Дівчина мріяла стати актрисою, та війна чорним крилом боляче зачепила її біографію. Тринадцятирічна дівчина працювала у Ніжинському фронтовому пересувному сортувальному евакуаційному шпиталі. Розносила пошту, читала пораненим листи і газети, перенізувала рани. Бачила і пережила багато горя і страждань. Так сталося, що закінчила не школу, а медичний технікум, куди її прийняли як учасницю війни відразу на другий курс без екзаменів. Проте театр зацікавився для неї основою життя.

Про свій перший вихід на сцену згадує: — Це сталося у 1947 році в Ніжині. Мене, ученицю багетної групи музичної школи, запрошили у спектакль «Маруся Богуславка». Театралець одягнув у гарні гарні. Стало говорити, що у мене талант, і я в не повірила і твердо вирішила: неодмінно стану артисткою.

Мати не заперечувала проти театральної кар'єри дочки, а ось батько був проти і казав: «Все життя будеш виходити на сцену з підносом і казати мені: «Купуйте подано!». Він сподівався, що дочка продовжить його лікарську справу. В цей час Еліна готувалася до вступу у Київський театральний інститут ім. І.Карпенка-Карого. Хоч їй тоді було 19 років, вона з великим бажанням продовжувала займатися балетом, знімалася у масових сценах фільму «Тарас Шевченко», брала участь в аттракціоні «Ліхтар» цирку Кю, підтримувала і в опері. Платив хоч і не велика, але забезпечувала їй самостійну життєдіяльність.

Згодом був все ж Київський театральний інститут, де педагогами у неї були заслужений діяч мистецтва Іван Чабаненко, професор Леонід Олійник. Дитиною з відвакою одержала в 1953 році і поїхала за призначенням. Своєю професійною акторську роботу почала у голландій ролі у п'єсі Арбузова «Таня» у Вільнюському театрі російської драми. І довший час втілювала бурхливі олдески, величезний букет жонглерів хрипів. Після шаленого успіху Еліна зіграла ще одну роль, а потім під час гастролей театру в Ленінграді її запрошено на кіностудию відразу два режисери. Стояла перед дилемкою: вибрати роль лікаря у «Незакінченій повісті» чи лексиконську Віолу у «Дванадцятій ночі». Вирішила зіграти лікаря.

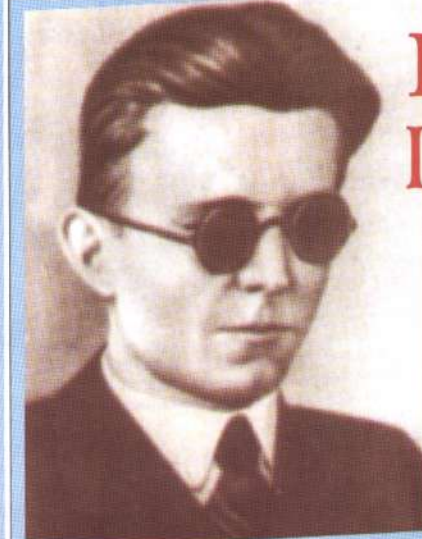
Далі була Москва. Працювала більше двох років у драматичному театрі ім. О.Пушкіна, а далі перейшла до Академічного Малого драматичного театру СРСР, де за двадцять років відтворила десятки жіночих образів. Паралельно знімалася в кіно. І отримувала до кожної наступної роботи, хотів знайти щось несподіване, нове, якийсь поворот. Але починалися збоїки, і вони вкотре потрапляли в полон власного стилю, набутого вміння. Прагнула до чехословаччини, фіксації невмируючого, глибокого і намагалися виявити все це у високих авторських зразках, продуманому режисерському мерехтінні.

Сьогодні вона з повагою згадує ролі у фільмах п'ятдесятих років: «У мирні дні», «Незакінчена повість», «Тихий Дон», «Добровольці» та інших. Багато сил докладала, щоб у них та інших роботах знайти нові виразні засоби, кінопоетику, яка б найбільше яскраво розкривала задуми твору. В кіно Еліна Бистрицька шукала особливих шляхів вираження, різноманітних, а не тільки рівнозначних літературному передоджеру.

До Києва за знімальний майданчик останній раз приїздила восени 2002 року. Кінорежисер Микола Засєв-Руденко знімав фільм «Елеонора» — про трагедію у Бабіному Яру.

Від 1979 року народна артистка СРСР Еліна Бистрицька — викладач, професор Державного інституту театральної мистецтва (Москва). Протягом 17 років очолювала Федерацію художньої гімнастики СРСР, була почесним президентом Федерації б'ярдю. Нині — президент благодійного фонду підтримки мистецтва і науки, дійсний член кількох академій в Росії. Знятий фільм про нашу землячку «Еліна Бистрицька. Портрет однієї весни». Вона є автором книги спогадів «Встретил под звездой надежды».

Валентин САНДУЛ

СІМ'Я Батюків жила в с. Рожани Житомирської обл., де й народився майбутній герой у 1918 р. Його батько Петро Іванович і мати Параска Миколаївна були простими селянами, які годували, за сучасними мірками багатодітною, а за тогочасними — тинвою для українців, сім'ю своєю тяжкою працею. У Якова були два старші брати — Василь і Павло, а також дві сестри — Ольга і Євгенія. 1920 р. дворічний Яків заховив на ністу. Життя йому удалося виртувати, але даю укладення на зір, малий Яша остали, як з'ясувалося — наважало. Це був страшний удар для сім'ї, але життя брало своє.

Невідомо, як би події розвивалися далі, але біля сільної дитини з'явився його родич Самійло Євтихійович. Це була дитина і грамотна людина, яка фактично і визначала подальшу долю Якова. Наприкінці 1926 р. Самійло Євтихійович, спостерігаючи невдачі прагнення свого вихованця до знань, написав лист Катиніну з проханням направити Якова навчатися. Всесоюзний староста відгукнувся і майбутній юрист почав навчання в Київській школі сільцях, яку закінчив на відмінно. Цей крок був зроблений аж ніяк не випадково. Настав 1929 р., який докорінно змінив життя родини Батюків. Іх сім'я була визнана місцевому владі куркульською. Спершу перед старшим Павлом закрили двері всіх убогих закладів, а потім у заслання відправили батька й матір.

Згодом життєві шляхи приводили Батюків у Ніжин. Незважаючи на такі родинні негаразди, Яків успішно продовжує навчання. Він прагне здобути інженерну освіту, але самота всі ці зусилля зводила нанівець. Тоді в 1935 р. він вступає на останній курс робітфаку Київського університету, а потім — на юридичний факультет. Так невтомно навста 1940 р., коли Яків Батюк закінчив навчання в університеті. Молодий адвокат вводиться з Києва на роботу до Ніжина.

Затим прийшла окупація. Наприкінці жовтня 1941 р. Яків вилітає у Ніжин, де в артилі, що вилітають мотузку і кінецьку зброю для німецької армії. Незабаром на артилі надходить велике замовлення, і Батюк вирішує провести першу акцію підпілля, що на той час тільки зароджувалося, — прорахувати кількістю всю партію зброї, аби вона після першого же дощу стала непридатною для використання.

Усе складалося вдало. Потім почалися відкриті зіткнення з німецькою адміністрацією щодо захвату інтересів робітничих артилі. В певний момент настала ситуація укладення угоди, що Яків зрозумів — треба негайно звільсти йти, інакше все могло для нього закінчитися ніяк ніяк. Відтепер він починає займатися тільки справами підпілля. У цьому Якову надає неоцінюваний допомогу його сестра Женя.

ТАК починалося не легендарне підпілля, яке навесні 1942 р. налічувало вже 15 учасників. Молоді патріоти відразу займалися розвідкою ідеологічних деструкцій. Проте, це був лише один із напрямів діяльності ніжинських підпільників, які — зовсім-таки за наказом Батюка — пропонували практично в усі структури міського управління, а також у військовий шпиталі. Створюється мережа анонімних виконавців, які надали буть використати партизанам для виконання бойових завдань. Але з останніми жасу юнків не було. Незважаючи на це, Батюк відідав наказ учасникам ніжинського підпілля почати активні дії з саботажу владі окупантів. Він шукає контакти із партизанам в повсюдних лісах.

Від Бовкуна ніжинські підпільники отримували перше завдання: дізнатися про німецький гарнізон у Ніжині, його чисельність, національний склад, місце оборони, його чергівність, надавати інформацію про залізничну, про склади, окопи, протитанкові рови, про моральний дух військ гарнізону, поліції, жандармерії тощо. Також необхідно було направити їх до залогів якомога більше зброї, зброї і боєприпасів.

За завданням Батюка Галя Борисова вступувалася офіційною до офіцерської їдальні і в одного їїного офіцера збирала з планшечки карту міста, на якій були позначені військові об'єкти Ніжина. Карту отримали і передали групі 18 офіцерів німецької авіації — льотчиків-асів, більшість з яких померла в госпіталі.

Галяна Солодкович в товаришам на 153-му км залізничній Ніжин-Бахмач зніщала двох німецьких офіцерів і з підірваної гранатою зачинив вилучити цінні документи як в подарунок і переправляв партизанам.

На початку липня 1943 р. в Ніжині на аеродромі будувалися 240 літаків. За планом Батюка Віктор Стрельников, що працював землеміром, установа точні їх кількості, наніс на карту координати аеродрому, точки складів протитанкової оборони, під дані були передані партизанам. Через деякий час радянська авіація бомбардувала аеродром у Ніжині, вилітаючи з нього збито 27 літаків. Загальною динаміка в насльідки діяльності батюківців свідчала, що їх організація квітку 1943 р. перебувала на підромі. Ніщо не провіщало наблизження війни, ніщо її не підкорювало, що підпілля на чолі з Батюком доживав останні дні.

Ніжинська команда СД, ймовірно, мала досить чітке

ПАМ'ЯТІ ДЯДЬКА

Не плаче, люди, я – живий,
Бо поміж вами дух мій, тут,
Де ви земляцький дружний спів
Для мене, як святий салют.

Не плаче, люди, я – живий!
Я лиш раніше... За межу...
Я трохи виваюся вперед,
І ось в Небесній я пишу...

Не плач, родино! Я борюся,
Я мрію про щастя жите,
Хотів для вас пожити ще,
Та Бог інакше все рішив.

Колеги, друзі, чесний рід,
До вас на крилах я летів,
І кожен день, і кожну мить
Я бути поміж вас хотів!

Тепер я в пам'яті лише,
Але не в небесах, а тут.
Тримайтесь, пісню заганяйте!
Я спів люблю. Це – мій салют!

Олена КОРНІШЕНКО (ІВАНЕНКО),
небога

ПАМ'ЯТІ ДРУГА

Б. В. ІВАНЕНКУ

І ось пройшло життя, як пронеслось
У злиднях, у трудах, наочанні, герці.
Лиш мітки залишилися на серці,
Як все далось, сталося, прийшлося.

Борисе, друже, вже тебе немає.
І слов'ям не хочеться співать,
Хоч знаєм, всіх це горе не минає –
Цвіт яблуневий з гілки не зриває.

Сміються... ні, вже плачуть солов'ї,
І в полі жито ще не половеє.
Журлива пісня – відблиски твої,
І вітер в полі віять не посьміє.

Та що робити в горі нашій спільній?
Просити Бога друга повернуть?
Не вернеться – він в тому світі
вільнім,
Який нам не відчувти, не збагнуть!

Земляцтво, друзі, рідні – всі ми разом
І сліз вже не соромимось своїх.
Ну, приюсти чи чаєм, чи хоч квасом,
Підтримай, наслідни – «пошли усіх».

Прощай, вояк, у зраї журавлиній!
Ти пісню лебедину проспівав.
Не плач, а відлетів у вічній вирий,
Недолюбив, не все нам всім сказав.

Дмитро ВОЛОХ

13.03.2008 р.

ВІТРЯК 2007. 4

ЛЮДИ ПІД ВІТРЯКОМ

Побачив світ четвертий випуск літературно-краснознавчого альманаху Талалаївщини «Вітряк». Як і попередні, підготував його відомий дослідник старовини і красназнавець Іван Заб'яка. У ньому представлені матеріали, присвячені пам'яті Г.В.Вишневого і П.П.Ротача, а також ювілярам – письменнику О.І.Губарю, поетесі, прозаїку, журналісту О.О.Гострий та інші. Започатковано нові рубрики «На допомогу вчителю», «Пісенна Талалаївщина» тощо.

Альманах з'явився на світ за сприяння керівника прилуцького осередку нашого земляцтва П.О.Кривоноса, а поліграфічні клопоти узяв на себе ще один земляк – М.І.Халимоненко.

Наш кор.

ХУТОРОК

Присвячую світлій пам'яті незабутнього Б.В.Іваненка, з яким спілкувався з січня 1961 року. Він і подарив мені написати «Хуторок».

Хутір Подин, хуторок
Має ніжну вдачу,
Плачу – як його не бачу,
Побачу – таж плачу.

Подин хутір, хуторок,
Річка Думна в'ється.
Доц тут плаче, а град скаче
І сонце сміється.

Хутір Подин – рідний мій,
Тут я народився.
Поки я бродив світами,
Як же ти змінився!

Подин хутір, хуторок,
В затінку беріз.
В однісі молодички
Аж двадцять п'ять кіз.

Хутір Подин, хуторок,
Подин хуторочок.
Тут один абриген
Скелев тракторочок.

Як скінчу свій путь земний,
Кажучи між нами,
В Подин хутір я прийду
Уперед ногами.

Подин хутір чи село –
То питання інше...
Мало я дивачу любив,
Треба було б більше.

Микола ПОДА,
член Менського осередку земляцтва

ДАРУЙ ДОБРО

Якщо тобі чомусь здається,
Що щастя утекло від тебе
І вже ніколи не вернеться –
Тобі в це вірити не треба.

Господь тебе безмежно любить,
Дарує щастя і свободу.
Радій, танцюй, з любов'ю будеш
Пірати у холодну воду.

Відчуй себе вільно, щасливо,
Неси любов свята від Бога,
Даруй добро усім на диво,
Освятяться твоя дорога!

І буде щастя повна хата,
Здоровим будеш і багатим
І будеш радісно співати
Та славу Богу віддавати,
Як цьому вчили батько й мати!

Вітаній СЕЛЕХ

Анна-Марія Нарасівська навчається в сьомому класі Київської гімназії №117 імені Лесі Українки. Але є в неї ще одна школа – любов до поетичного слова. Що це так, засвідчують її вірші.

Я не скажу тобі ні слова

Я не скажу тобі ні слова,
Впад у мовчання на віки.
І не заговорить рідна мова
До тебе дотиком руки.

Я не скажу тобі ні слова,
У твій загублю слова.
І тільки серед віршів твоїх
Я завжди буду, як своя.

Я не скажу тобі ні слова,
У твій загублю слова.
І тільки серед віршів твоїх
Я завжди буду, як своя.

Життя моє

Якісь сумні дні всі настали,
І сонце світить все не так...
Раніш було все так іскраво,
А зараз всюди ночі знак.

Поглянеш в небо чи на землю –
Однакове все стає.
І там, і там усе так темно,
І там, і там життя моє...

Іван СОЧІВЕЦЬ

Вибірки Пегаса

Повернення Борца

І знову Борць з Америки
вернувся,
Він власних вників
Бушу колісав,
Та й з бізнесом своїм
не допхнувся,
Говорять, «Квант»
до цурки допродав.
Америка – це, знаєте,
не Ічя,
Нема там сала
з прорістю, в'юнів.
Хоч пращиків, як і у нас
у січні,
Та ні з ким вишити.
Обмаль земляків.

Хвалити Бога,
що пліч-о-пліч Ніна,
Мов ангелом-
хранителем була,
Таким, що і на власні
іменини
Миколі розійтися не дала.
Така картина,
ось така «петрушка»,
Дива заморської довог
будуть снитъ,
Як він терзав захвалену
індюшку,

Ще й досі кістка
поперек стоїть.
Отак то там жвється,
на чужині.
На серці туга,
по домівці щем,
А тут у нас, на рідній
Україні,
Готове все до зустрічі
з Борцем.

Для цього навіть
поміняли владу,
Луценко пику мерові набив,
І грамоту свою
Верховна Рада
Борцю готує, щоб її любив.
Таке життя, хто в ліс,
а хто по дрова.

На носі збори.
Іваненко скис.
Ткаченко грузить Юлю
й Пушкарьова
І нхя цосили сам
земляцький віз.
Ну от. Вернувся Борць
з-за океану,
Земляцтво
у готовності застав.
Хто може – розливайте
по стаканам,
Щоб нас в критичні дні
не залишав.

Загуздав Пегаса

Борис
ІВАНЕНКО

МУЖИЦЬКА АРИФМЕТИКА

– Радіо слухаєте, Остаповичу?
– Та слухаю, коли час є. Вуха не позатикаєш. Ти вони, обрані наші, ніроку, голосисті. Хоч у хор записуй. Кожен своєю промовою до нутра дістає.

– Ось, ось. Влучно сказано, Остаповичу. Саме до нутра й дістає. Можна сказати, до глибинні шлунку. Особливо, коли про соціальну захищеність народу дебатують.

– Дебатують! Так гучно дебатують, що мало стало у Верховній Раді не піднімається.

– І все навколо наболіло, Остаповичу. Бачте, нік не можуть визначити межі між зможністю і бідністю. Деягати свої аргументи неставляють, а Уряд свої. Одні доводять, що пенсію та зарплату тре-

ба підняти. А інші стоять на тому, що можна обмежитися й тим, що є.

– Еге. А поки вони зубляться – на мужикові шкура тріщить. За життя майже кожного місяця надбавка, за телефон – надбавка, за антену на даху, одну на сотню людей – надбавка. За ту ж нічміну радіоточку – надбавка. Ніби з тієї точки можна більше вислухати, ніж у неї говорять.

– Так воно, Остаповичу. Урядовці мають свої резоні, а мужики, тобто ми, прості люди, свою арифметику маємо. Як ото колінь, не за царя, Степан Васильєвичу описував.

– А та арифметика дуже інтересна й дохлалава. Значить, так. Пенсію маєш, приміром, два мільйони з гаком, а за квартиру дали

перерахунок теж на два мільйони з гаком. Питається в задачі, а за що ж людині купити хоча б хліба? За що купити картоплі? Вже не кажучи про масло, сало, одню, цукор. І не кажучи хоч про яєця, шкарпетки.

– Так, так. А купуватимеш хліб чи картоплю, на оплату квартири лишатиметься дуля. Без маку. А комуналники не дрімать. Вони своє стягнуть. Як ото лагану свитину з каліки. Словом, вибирають, люди, між голодом і холодом.

– Де ж істина, Остаповичу? Як її знайти? Як намацати оту межу бідності, за якою людині вже нічого не потрібно. І хліба, ні масла, ні тепла в хаті. Хіба провідні в останню путь. Треба ж якось допомогти нашим законодавцям та урядовцям в їх по-

шуках і турботах.

– Я гадаю, що найкраще б розв'язати цю арифметичну дилему простим способом.

– Яким же, Остаповичу?
– А ось таким. Хоч на два-три місяці посадити їх всіх на наше мужицьке місце. На нашу зарплату чи пенсію. З оплатою за квартиру, за витратами на утримання сім'ї, на проїзд та інше. Рішення одразу й знайдеться б. І визначився б межа бідності. І визначився б умовний прожитковий кошук, докда якого так усердно дебатують мудрі державні мужі, що аж лисніють від відданості та розкопів за рахунок свого улюбленого народу.

Іван СОЧІВЕЦЬ

ОТЧИЙ ПОРІ

Шеф-редактор Віктор ТКАЧЕНКО

Головний редактор Леонід ГОРЛАЧ

Засновник: товариство
«Чернігівське земляцтво» в м.Київі

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.ХІ.2001 р.
Рестраційне свідоцтво: серія КВ №5594

Адреса редакції: 01023, Київ, 23,
Спортивна площа, 1, тел./факс 246-74-31.

Редакційна рада:
В.В.Ткаченко, В.І.Авдєєнко, Л.Н.Горлач (Коваленко), Б.В.Іваненко, П.І.Медвідь, О.Г.Олійник, В.Є.Устименко.

За достовірність фактів, точність імен та прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій. Газета розповсюджується серед земляків безкоштовно.

Передрук тільки з відомого видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літературний редактор Леонід Коваленко. Комп'ютерний набір Оксана Степаненко. Верстка, дизайн Галина ЧУЙКО.

Надруковано та заверстано на замовлення товариства «Чернігівське земляцтво» в м. Києві у ВАТ «Видавничий до «Київська правда» (вул. Маршала Гречка, 13). Тираж 2000. Зам. 934.